

European Union (2015/2084(INL)). Official Journal of the European Union. 19.9.2018. C 334/39–C 334/59. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0282&from=MT>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-688-1-6>

**PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF THE CREATOR
OF RELATED RIGHTS AS A BASIS FOR GRANTING
HIM PROPERTY RIGHTS**

**ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТВОРЦЯ
СУМІЖНИХ ПРАВ ЯК ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ НАДІЛЕННЯ
ЙОГО МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ**

Pecherova N. H.

*candidate of juridical sciences,
Kyiv, Ukraine*

Печерова Н. Г.

*кандидат юридичних наук,
м. Київ, Україна*

На сьогоднішній день творець суміжних прав не виділяється, а не Цивільним кодексом України, а ні Законом України «Про авторське право і суміжні права» як суб'єкт суміжних прав. Не виокремлені його особисті немайнові права і в статті 37 Закону України «Про авторське право і суміжні права», яка присвячена особистим немайновим правам суб'єктів суміжних прав (хоча, особисті немайнові права фактичних творців суб'єктів суміжних прав закріплені в деяких формах розпорядження майновими правами на об'єкти суміжних прав згідно Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право і суміжні права» про що нами буде зазначено нижче в тексті роботи). Хоча при цьому згідно ст. 423 Цивільного кодексу України «1. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є: 1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності; 2) право перешкоджати будь-якому посяганням на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності; 3) інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Особисті немайнові права інтелектуальної власності належать творцеві об'єкта права інтелектуальної власності. У випадках, передбачених законом, особисті немайнові права інтелектуальної власності можуть належати іншим особам. 3. Особисті немайнові права

інтелектуальної власності не залежать від майнових прав інтелектуальної власності. 4. Особисті немайнові права інтелектуальної власності не можуть відчужуватися (передаватися), за винятками, встановленими законом» [1]. І хоча згідно вище зазначеного положення Цивільного кодексу України особисті немайнові права творця і майнові права творця існують незалежно та відокремлено одне від одного вважаємо за доцільне висловити власну точку зору з даного питання. Відокремленість полягає не в тому, що творець суміжних прав може не наділятися майновими правами, відокремленість полягає в тому, що суб'єкти суміжних прав здійснюють розпорядження майновими правами на об'єкти суміжних прав і що при цьому, особисті немайнові права лишаються за суб'єктами суміжних прав. Тобто, розпорядження здійснюється в межах належних майнових прав. На користь того, що особисті немайнові права та майнові права все ж таки нерозривно зв'язані між собою свідчить положення Цивільного кодексу України, що визначає якраз зміст права інтелектуальної власності, який становлять особисті немайнові права та майнові права. Так, згідно ст. 418 Цивільного кодексу України «1. Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом. 2. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом. 3. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом» [1].

Тобто, виходячи із розуміння права інтелектуальної власності, що надається Цивільним кодексом України можна говорити про те, що про виникнення права інтелектуальної власності можна говорити лише у випадках, коли виникають як особисті немайнові права інтелектуальної власності, так і майнові права інтелектуальної власності. Чому, на думку автора, особисті немайнові права творця суміжних прав є підґрунтям для наділення його майновими правами? Наявність особистих немайнових прав творця є підґрунтям для наділення його майновими правами, оскільки факт закріплення особистих немайнових прав є фактично визнанням осіб творцями. Так, згідно ч. 1 ст. 421 Цивільного кодексу України «1. Суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші учасники цивільних відносин, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу, іншого закону чи договору» [1].

Наразі закріплення особистих немайнових прав за невизнаними творцями відбувається згідно таких форм розпорядження майновими правами на об'єкти суміжних прав як трудовий договір (контракт) в частині розподілу майнових прав на службовий об'єкт суміжних прав (ч. 1 ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ч. 1 ст. 429 Цивільного кодексу України), договір створення за замовленням і використання об'єкту суміжних прав (ч. 1 ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ч. 1 ст. 430 Цивільного кодексу України). Проте, наділення майновими правами згідно згаданих форм розпорядження в контексті трудового договору (контракту) в частині розподілу майнових прав на службовий об'єкт суміжних прав відбувається таким чином, що згідно положень Цивільного кодексу України такі майнові права належать спільно фактичному творцю службового об'єкта, в тому числі і суміжних прав та роботодавцю (абзац 1 ч. 2 ст. 429 Цивільного кодексу України), згідно ж положень Закону України «Про авторське право і суміжні права», за загальним правилом, майнові права переходять до роботодавця в повному обсязі в момент створення такого об'єкту (ч. 2 ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Зауважимо при цьому, що висловлені думки автора стосуються лише створення службового об'єкту суміжних прав не під час проходження військової служби, оскільки законодавцем як на рівні Цивільного кодексу України, так і Закону України «Про авторське право і суміжні права» для службових об'єктів, що створюються під час проходження військової служби передбачено відмінний порядок, з яким автор не може не погодитися.

Що стосовно договору створення за замовленням об'єкту суміжних прав та його використання, то встановлюється наступна належність особистих немайнових прав згідно ч. 1 ст. 430 Цивільного кодексу України «1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт належать замовникові» [1], згідно ж ч. 1 ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права» «1. Особисті немайнові авторські права на твір, створений за замовленням, належать автору» [2].

Що стосовно належності майнових прав, то згідно ч. 2 ст. 430 Цивільного кодексу України «2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта та замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором або законом» [1]. Згідно ж ч. 2 ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права» «2. Майнові права на твір, створений за замовленням, переходять до замовника з моменту створення твору у

повному складі, якщо інше не передбачено договором замовлення. Майнові права інтелектуальної власності на твір образотворчого мистецтва, створений за замовленням (крім твору, спеціально створеного як елемент комп'ютерної програми), належать його автору, якщо інше не встановлено договором або законом» [2].

Таким чином, вважаємо, що особисті немайнові права творця є дійсно підґрунтям для наділення його і майновими правами, оскільки право інтелектуальної власності є непорушним та не може існувати усічено, тобто шляхом існування лише особистих немайнових прав. Тобто, виходить ситуація, що особа, яка є фактичним творцем і створила об'єкт суміжних прав не має ніяких майнових прав, не може відповідно розпоряджатися такими майновими правами, виступати стороною договорів у сфері розпорядження майновими правами на об'єкти суміжних прав та здійснювати захист таких прав. Більш того, Конституцією України надаються високі гарантії в цьому аспекті згідно положень ст. 41, 54, а тому донаділення фактичних творців правом інтелектуальної власності в повному обсязі буде відповідати даним гарантіям.

Література:

1. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>